

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ANABİLİM DALI: TEMEL İSLAM BİLİMLERİ

PROGRAM: TEMEL İSLAM BİLİMLERİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS PROGRAM MÜFREDATI					
I. YIL					
I. DÖNEM	TPK	AKTS	II. DÖNEM	TPK	AKTS
TİB-501 Temel İslam Bilimleri Araştırma Teknikleri	3 0 3	6	TİB-502 Seminer	0 2 0	6
Seçmeli Ders	3 0 3	6	Seçmeli Ders	3 0 3	6
Seçmeli Ders	3 0 3	6	Seçmeli Ders	3 0 3	6
Seçmeli Ders	3 0 3	6	Seçmeli Ders	3 0 3	6
Seçmeli Ders	3 0 3	6	Seçmeli Ders	3 0 3	6
Toplam	15 0 15	30	Toplam	12 2 12	30
II. YIL					
III. DÖNEM	TPK	AKTS	IV. DÖNEM	TPK	AKTS
TİB-595 Uzmanlık Alan Dersi I	5 0 0	6	TİB-596 Uzmanlık Alan Dersi II	5 0 0	6
TİB-597 Tez Çalışması I	0 1 0	24	TİB-598 Tez Çalışması II	0 1 0	24
Toplam	5 1 0	30	Toplam	5 1 0	30

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI SEÇMELİ DERS LİSTESİ		
Dersin Kodu ve Adı	TPK	AKTS
TİB-503 Yazma Eserler Terminolojisi	3 0 3	6
TİB-504 Tefsir İhtilafları	3 0 3	6
TİB-505 Klasik Tefsir Ekolleri I	3 0 3	6
TİB-506 Klasik Tefsir Ekolleri II	3 0 3	6
TİB-507 İlmî Tefsir Hareketi	3 0 3	6
TİB-508 Kur'an'a Giriş	3 0 3	6
TİB-509 Klasik Tefsir Metinleri	3 0 3	6
TİB-510 Modern Tefsir Metinleri	3 0 3	6
TİB-511 Erken Dönem Tefsir İlminin Gelişim Süreci	3 0 3	6
TİB-512 Modern Dönem Tefsir Eğilimleri	3 0 3	6
TİB-513 Tefsir Usulü ve Metodolojisi-I	3 0 3	6
TİB-514 Tefsir Usulü ve Metodolojisi-II	3 0 3	6
TİB-515 Kıraat Farklılıklarının Tevcihi ve Tefsir	3 0 3	6
TİB-516 Hadis Usulüne Giriş	3 0 3	6
TİB-517 Klâsik Hadis Usulü Metinleri I	3 0 3	6
TİB-518 Klâsik Hadis Usulü Metinleri II	3 0 3	6
TİB-519 Hadis Tahrîci	3 0 3	6

TİB-520 Hadis Tarihi	3 0 3	6
TİB-521 Hadis Problemleri	3 0 3	6
TİB-522 Hadis Rivayet İlimleri ve Edebiyatı	3 0 3	6
TİB-523 Klasik Hadis Şerhi Metinleri	3 0 3	6
TİB-524 Fıkıh Edebiyatı	3 0 3	6
TİB-525 Mukayeseli Fıkıh	3 0 3	6
TİB-526 Klasik Fıkıh Metinleri	3 0 3	6
TİB-527 Çağdaş Fıkıh Metinleri	3 0 3	6
TİB-528 Fıkıh Usûlü I	3 0 3	6
TİB-529 Fıkıh Usûlü II	3 0 3	6
TİB-530 Hukuk Başlangıcı	3 0 3	6
TİB-531 Hukukun Genel İlkeleri	3 0 3	6
TİB-532 Kelâm İlminin Teşekkül Dönemi	3 0 3	6
TİB-533 Kelâmın Ana Konuları I	3 0 3	6
TİB-534 Klasik Kelâm Metinleri I	3 0 3	6
TİB-535 Günümüz İnanç Problemleri	3 0 3	6
TİB-536 Kelam Araştırmalarında Yöntem	3 0 3	6
TİB-537 Kelâmın Ana Konuları II	3 0 3	6
TİB-538 Klasik Kelâm Metinleri II	3 0 3	6
TİB-539 Kelâm-Felsefe İlişkisi	3 0 3	6
TİB-540 Çağdaş Dinî Akımlar	3 0 3	6
TİB-541 Tasavvuf Felsefesi Metinleri I	3 0 3	6
TİB-542 Tasavvuf Felsefesi Metinleri II	3 0 3	6
TİB-543 Osmanlı Döneminde Tasavvuf I	3 0 3	6
TİB-544 Osmanlı Döneminde Tasavvuf II	3 0 3	6
TİB-545 Tasavvuf Terminolojisi-I	3 0 3	6
TİB-546 Tasavvuf Terminolojisi-II	3 0 3	6
TİB-547 Tasavvufta Varlık ve Bilgi-I	3 0 3	6
TİB-548 Tasavvufta Varlık ve Bilgi-II	3 0 3	6
TİB-549 Arap Dili Grameri-I	3 0 3	6
TİB-550 Arap Dili Grameri II	3 0 3	6
TİB-551 Klasik Arapça Metinler	3 0 3	6
TİB-552 Güncel Arapça Metinler	3 0 3	6
TİB-553 Arap Edebiyatı Tarihi	3 0 3	6
TİB-554 Arap Dili Belagatı-I	3 0 3	6
TİB-555 Arap Dili Belagatı-II	3 0 3	6
TİB-556 Arap Dili Ekolleri	3 0 3	6
TİB-557 Kıraat İlmi ve Tarihi-I	3 0 3	6
TİB-558 Kıraat İlmi ve Tarihi-II	3 0 3	6
TİB-559 Geleneksel Kıraat Algısına Yönelik Tenkitler	3 0 3	6
TİB-560 Kıraat İmamları ve Usulleri-I	3 0 3	6
TİB-561 Kıraat İmamları ve Usulleri-II	3 0 3	6
TİB-562 Kıraat İlminin Temel Kaynakları	3 0 3	6
TİB-563 Kıraat Tedrisatı Tarihi ve Usulleri	3 0 3	6

T: Teorik, P: Pratik, K: Kredi, AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Mezuniyete İlişkin Esaslar:

- Yüksek lisans programında ders aşamasını tamamlayabilmek için toplam 27 kredilik 9 (dokuz) adet dersin ve kredisiz zorunlu seminer dersinin tamamlanması gerekmektedir.
- Tez danışmanı atanmış ve ders aşamasını tamamlayıp tez aşamasına geçen öğrenci, tez savunma sınavına alınıp başarılı bulununcaya kadar danışmanı tarafından açılacak olan kredisiz zorunlu uzmanlık alan dersi ve kredisiz zorunlu tez çalışması derslerine her dönem kayıt yaptıracaktır.
- Ders aşamasını tamamlayabilmek için genel not ortalamasının 100 üzerinden en az 75 olması gerekmektedir.
- Öğrenciler her dönem en az 30 AKTS'lik ders alacak olup program 120 AKTS ile tamamlanabilecektir.
- Dersleri ve programın tamamını bitirme süreleri "Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddelerine göre yürütülmektedir.

DERS İÇERİKLERİ

TİB-501 Temel İslam Bilimleri Araştırma Teknikleri (3 0 3) (Zorunlu)

Her bilim dalının kendine özgü bir konusu, bu konunun belli kriterlere göre değerlendirilmesini sağlayan bir analiz mantığı, bu mantık üzerinden şekillenen bir metodolojisi, bu metodoloji çerçevesinde üretilen kavramsal yapısı, bu kavramsal yapı üzerinden oluşan ittifak/oydaşım ve ihtilaf noktalarını sonraki nesillere aktaran ve sürekliliği sağlayan bir literatürü vardır. Dolayısıyla herhangi bir bilim dalında uzmanlaşmak, öncelikle genel anlamda bilimsel araştırma mantığını ve tekniklerini kavramak, özelde de bilim etiğine bağlı kalmak kaydıyla ilgili bilim dalının kendine özgü yönleri çerçevesinde bu mantığı işletebilecek yeterliliğe ulaşmakla mümkündür. Binaenaleyh Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı'na kayıtlı her öğrencinin bu yeterlilik düzeyine ulaşması bu dersin temel amacıdır.

TİB-502 Seminer (0 2 0) (Zorunlu)

Akademik çalışmanın en temel vasıflarından biri de ulaşılan sonuçların, bilimsel etik, araştırma ve yazın kriterlerine uygun bir tarzda bilim camiası ve kamuoyuyla paylaşılmasıdır. Bu zorunluluk bilimsel çalışmalara özgü; çoğunlukla "ilmi tez", "bilimsel makale", "bildiri" vb. kavramlarla ifadesini bulmuş bir edebiyat/litaratür türü teşkil etmiştir. Bir önceki dönemde zorunlu olarak verilen Temel İslam Bilimleri Araştırma Teknikleri Dersi'nin de ulaşmak istediği temel hedef, ilgili kriterlere uygun ilmi araştırma yapmak ve bu araştırmanın sonuçlarını usulünce bilimsel camiaya sunmak yeterliliği kazandırmaktır. Ancak bu yeterliliğin kazanılabilmesi kâfi miktarda pratik yapmayı gerektirir. Zorunlu olarak programa dahil edilen seminer çalışmalarının da temel amacı; dersi alan her öğrencinin, ilgili öğretim üyesinin denetiminde ve gözetiminde yeterince pratik yapmak suretiyle yapacakları bilimsel araştırma ve tez safahatına hazır hale gelmelerini temindir.

TİB-503 Yazma Eserler Terminolojisi (3 0 3) (Seçmeli)

Yazma eserler insanlığın hem sosyo-kültürel hem de bilimsel mirasının en nadide dokümanlarıdır. Bu nadide dokümanlar söz konusu olduğunda genelde Temel İslam Bilimleri özelde de Tefsir Bilim Dalı'na mensup araştırmacıların ilgisini ve gayretini bekleyen hatırı sayılır derecede yazma eserin varlığı ise bir vakıdır. Ancak bu özel ilmi dokümanlara dair bilimsel çalışma yapabilmek öncelikle onların hem formel özelliklerine hem de yöntem ve muhteviyatlarına ilişkin hususi yönlerine vakıf olmayı gerekli kılar. İşte bu hususi yönlerin ele alınacağı bu derste ilgili eserlere yönelik çalışma yapacak bilim adamlarının kati surette dikkate alması gereken "yazma eserler terminolojine" dair bilimsel bir alt yapı kazandırmak temel hedef olarak gözetilmiştir.

TİB-504 Tefsir İhtilafları (3 0 3) (Seçmeli)

Her ilim dalının tarihsel gelişimine eşlik eden farklı perspektifler, süreç içerisinde ekolleşen muhtelif yönelişler söz konusudur. Bilimselliğin tabiatı gereği her ekol kendi tezini üretir. Dolayısıyla her bilim dalının tarihini adeta “tez-antitez-sentez” süreçleri şekillendirir. Bu açıdan bir bilim dalının kendine özgü mantığına ve formasyonuna sahip olmayı isteyen her araştırmacının yeteri düzeyde vakıf olması gereken alanlardan biri de o bilim dalına özgü tarihe mal olmuş ana tezlere ve bu tezlere mukabil üretilen anti tezlere ve bu süreçlerin ardındaki bilimsel mekanizmalara ve sebeplere dair temel bilgiler alanıdır. Binaenaleyh bu dersin amacı da genelde Temel İslam Bilimleri, özelde de Tefsir Bilim Dalında “ihtilaf” kavramı altında ele alınan bu önemli boyutun yeterince kavranabilmesini sağlamaktır.

TİB-505 Klasik Tefsir Ekolleri I (3 0 3) (Seçmeli)

Temel amacı Tefsir Tarihi'nin kendine özgü tarihsel sürecini, bu sürece yön veren temel dinamikleri incelemek olan bu derste; Tefsir Tarihi'nin süreklilik arz eden ve değişen yönleri tefsir-tarih ilişkisi bağlamında akademik düzeyde ele alınır.

TİB-506 Klasik Tefsir Ekolleri II (3 0 3) (Seçmeli)

İlk dönemde belli bir merhaleye kadar ele alınan Tefsir tarihinin kendine özgü aşamaları, her aşamanın kendine özgü hususiyetleri, her aşamaya yön veren müellif ve eserleri tefsir-tarih ilişkisi bağlamında akademik düzeyde ve mümkün olduğunca monografik bir tarzda incelenir.

TİB-507 İlmî Tefsir Hareketi (3 0 3) (Seçmeli)

Dersin temel amacı, tefsir tarihine giriş bağlamında, tefsirin doğuşu ve geçirdiği safhaları değerlendirdikten sonra, tefsir ekolleri hakkında sistematik bilgi edinilmesini amaçlamaktır. Bu ekollerden ilmî tefsir ekolünün metotlarını akademik düzeyde ele alınıp, ekolün meşhur müfessirler ve tefsirleri hakkında bilgi sahibi olunmasını sağlamaktır.

TİB-508 Kur'an'a Giriş (3 0 3) (Seçmeli)

Bu dersin amacı, Kur'an'ın içeriği, vahiy, ayet, sure, fasıla, Kur'an'ın nüzülü, Kur'an'ın yazılması, toplanması, mushaf haline gelişi, ezberlenmesi, Kur'an üslubu, Kur'an'ın dili gibi konuların, tefsir usulünün akademik alt yapısını oluşturacak ölçüde ele alınmasını sağlamaktır.

TİB-509 Klasik Tefsir Metinleri (3 0 3) (Seçmeli)

Her ilim dalının, klasikleşmiş bilimsel mirasını sonraki nesillere aktaran temel metinleri vardır. Dolayısıyla o ilim dalında yapılacak her türden bilimsel faaliyetin öncelikli referans çerçevesi de bu temel metinler üzerinden sağlanır. Binaenaleyh alanda çalışacak her araştırmacının öncelikle sağlaması gereken yetkinliklerden biri de bu temel metinlerin usulüne, tasnif mantığı ve kavramsal yapılarına ilişkin belli bir yeterlilik düzeyine sahip olmaktır. Temel amacı bu yeterlilik düzeyini kazandırmak olan bu derste Tefsir gibi kadim bir ilmin klasikleşmiş metinlerinden örnek kesitler analiz edilmek suretiyle tefsir literatürünün kendine özgü diline ve yapısına belli düzeyde aşinalık sağlanacaktır.

TİB-510 Modern Tefsir Metinleri (3 0 3) (Seçmeli)

Modernitenin etkisiyle Tefsir metinlerinin ve çalışmalarının hem sistematik yapılarında hem de kavramsal çerçevelerinde bir takım değişimler vuku bulmuştur. Tabiatıyla klasik tefsir metinleriyle bilimsel bir mukayese üzerinden belli bir tarihten sonra telif olunan tefsir metinlerinin ne gibi değişiklikleri muhtevi olduklarına yönelik bilimsel tespitler, alanın akademik gelişimi açısından hayli önem arz eden bir husustur. Dolayısıyla bu derste modern dönemde yazılmış tefsir metinlerinden seçilme örnek kesitler üzerinden, ilgili değişimin boyutlarına ve analizine ilişkin bir değerlendirme çerçevesi oluşturabilmek amaçlanmaktadır.

TİB-511 Erken Dönem Tefsir İlminin Gelişim Süreci (3 0 3) (Seçmeli)

Her ilim dalının başlangıç aşaması ve bu aşama üzerinden şekillenen gelişim süreci o ilim dalına özgü akademik inceleme ve faaliyetler için temel bir çalışma alanıdır. İlgili bilim dalına özgü her akademik faaliyet, bu temel çalışma alanına özgü yapılan tespitleri dikkate almak durumundadır.

TİB-512 Modern Dönem Tefsir Eğilimleri (3 0 3) (Seçmeli)

Modern dönem, tefsir ilmi için de bir kırılma sürecidir. Alanda çalışma yapmak isteyen her adayın bu kırılma sürecinin Kur'ân tefsirine etkisini çeşitli boyutlarıyla dikkate alması bilimsel bir gerekliliktir.

TİB-513 Tefsir Usulü ve Metodolojisi-I (3 0 3) (Seçmeli)

Tefsir İlmi, Kur'ân'ın doğru olarak anlaşılmasını hedefleyen bir ilimdir. Kur'ân'ın doğru bir şekilde anlaşılabilmesi için usûle ve metodolojiye ihtiyaç vardır. Bu derste Tefsir ilminin kendine özgü usûlü ve metodolojisi akademik düzeyde ele alınır.

TİB-514 Tefsir Usulü ve Metodolojisi-II (3 0 3) (Seçmeli)

Önceki dönemde belli bir aşamaya getirilen Tefsir usûlü ve metodolojisi, bu yarıyılıda el-Burhân ve el-İtkân gibi alanın kadim eserleri üzerinden akademik olarak ele alınmaya devam edilir.

TİB-515 Kıraat Farklılıklarının Tevcihi ve Tefsir (3 0 3) (Seçmeli)

Klasik tefsirin tıpkı sebeb-i nüzul rivayetleri gibi çok önemli bir veri alanını teşkil eden tevcih amelîyesinin; tanımı, kapsamı, özellikle de metin analizini merkeze alan tefsir literatüründeki istihdam biçimlerinin ele alınacağı bu dersin temel amacı, modern tefsir perspektifinin dikkate almadığı ancak klasik tefsir çabasının temel veri alanlarından birini teşkil eden bu özel alana ilişkin yeniden akademik bir ilgi oluşturmaktır.

TİB-516 Hadis Usulüne Giriş (3 0 3) (Seçmeli)

Bu dersin sonunda öğrenciler, hadis usulünün kaynaklarını öğrenir. Hadis usulü kavramlarını öğrenir. Hadis usulü literatürünü bilir. Hadis usulünün temel konularını bilir. Hadisleri değerlendirme yöntemi kazanır.

TİB-517 Klasik Hadis Usulü Metinleri I (3 0 3) (Seçmeli)

Dersten okunan metinlerden hareketle, öğrencinin klasik hadis usûlü metinlerini okuyup analiz edebilme becerisinin kazanılması.

TİB-518 Klâsik Hadis Usulü Metinleri II (3 0 3) (Seçmeli)

Dersten okunan metinlerden hareketle, öğrencinin klasik hadis usûlü metinlerini okuyup analiz edebilme becerisinin kazanılması.

TİB-519 Hadis Tahrîci (3 0 3) (Seçmeli)

Bu ders, Yüksek Lisans öğrencisine hadislerin tahririnde uygulanacak temel yöntemleri kavratır.

TİB-520 Hadis Tarihi (3 0 3) (Seçmeli)

Hadislerin yazımı, tedvini, tasnifi üzerinde durulmakta, bu konularla ilgili telif edilmiş kitaplar ve özellikleri tanıtılmaktadır. Temel hadis kitaplarının özellikleri ve kullanımı ile ilgili bilgiler verilmektedir. Hadis usulü, mevzu hadisler, cerh-tadille ilgili temel eserler tanıtılmaktadır. Şerh edebiyatının başlaması ve tarihi süreç içerisindeki gelişimi ile ilgili bilgiler verilmektedir.

TİB-521 Hadis Problemleri (3 0 3) (Seçmeli)

Bu ders, tarihte ve günümüzde tartışılmış ve tartışılmakta olan sünnet ve hadislerle ilgili meseleleri değerlendirmeyi ve çözümler üretmeyi amaçlamaktadır.

TİB-522 Hadis Rivayet İlimleri ve Edebiyatı (3 0 3) (Seçmeli)

Hadis usulünün rivâyeti'l-hadis alanına giren konuların ayrıntılı bir şekilde incelenmesi.

TİB-523 Klasik Hadis Şerhi Metinleri (3 0 3) (Seçmeli)

Şerhçiliğin doğuşundan itibaren yazılan hadis şerhleri, usulleri bakımından tanıtılmakta farklı ekollere mensup hadis şerhlerinden örnek metinler okutulmaktadır.

TİB-524 Fıkıh Edebiyatı (3 0 3) (Seçmeli)

Temel amacı, İslam hukukuna ilişkin geçmişten günümüze ortaya konulmuş eserlerin isimlerini, yazarlarını, dönemlerini ve temel niteliklerini incelemek olan bu derste; söz konusu eserlerin bilimsel çalışmalarda kullanımına yönelik ilkeler akademik düzeyde ele alınır.

TİB-525 Mukayeseli Fıkıh (3 0 3) (Seçmeli)

Temel amacı, geçmişten günümüze ortaya konulmuş çeşitli beşerî hukuk sistemlerine ve dinî hukuklara ait görüşlerin, İslam hukuku ile karşılaştırmasını yapmak olan bu derste; söz konusu görüşlerin ortak ve farklı yönleri gerekçeleriyle birlikte akademik düzeyde ele alınır.

TİB-526 Klasik Fıkıh Metinleri (3 0 3) (Seçmeli)

Bu ders, fıkıhın oluşum ve gelişim çağlarında yazılmış temel metinleri, literatürden farklı örneklerle okuma, çözümlenme ve değerlendirme amacına yönelik olup, bu ders aracılığıyla fıkıh metinlerinin diline ve terminolojisine nüfuz etme, böylece ilk el kaynakları kullanma hedeflenmektedir.

TİB-527 Çağdaş Fıkıh Metinleri (3 0 3) (Seçmeli)

Bu derste, özellikle son iki yüzyılda İslam dünyasının farklı bölgelerinde kaleme alınmış fıkıh metinleri, tarihî ve güncel bağlamı da dikkate alınarak okunur, tartışılır ve çözümlenir.

TİB-528 Fıkıh Usûlü I (3 0 3) (Seçmeli)

Dersin amacı, Fıkıh Usûlü ilminin tarihçesini yorumlamak; konu, gâye ve işlevini kavramak; bu ilmin dinî ilimler arasındaki yerini ve önemini anlamak; şer'î hükümlerin mâhiyet ve çeşitlerini; bu hükümlerin elde edildiği aslî ve fer'î delilleri tahlil etmektir.

TİB-529 Fıkıh Usûlü II (3 0 3) (Seçmeli)

Dersin amacı, müctehidin şer'î delillerden hükümleri istinbat yöntemlerini incelemek ve icthad teorisini kavramaktır. Bu amaçla, lafız çeşitleri, lafızların mânâya delâleti vb. dille ilgili konular, hükümlerin gâyeleri ve teâruzu giderme yolları akademik düzeyde incelenir.

TİB-530 Hukuk Başlangıcı (3 0 3) (Seçmeli)

Temel amacı hukuk ve fıkıh hakkında temel bilgileri kavramak olan bu derste, hukukun temel kavramları, oluşum ve gelişim süreci, etkileyen dinamiklerle birlikte, akademik düzeyde mukayeseli olarak ele alınır.

TİB-531 Hukukun Genel İlkeleri (3 0 3) (Seçmeli)

Temel amacı hukukta kullanılan geçerli ilkeleri kavramak olan bu derste, hukuk ilkelerinin oluşumu ve tarihsel gelişimi, kaynakları, hukuk normlarının oluşumuna etkileriyle birlikte mukayeseli olarak akademik düzeyde ele alınır.

TİB-532 Kelâm İlminin Teşekkül Dönemi (3 0 3) (Seçmeli)

Kelâm ilminin doğuşunu hazırlayan sebepler incelenir. Sahabe devri siyasî olayları, Haricîliğin doğuşu, ilk Şiî hareketler, Kaderiyye, Cehmiyye, Hasan-ı Basrî ve ilk Mu'tezilî düşünürler, Ehl-i hadis-Eh-i re'y ayrışması ve tercüme faaliyetleri kendi tarihsel şartları içerisinde ele alınarak bunların İslâm İnanç sistemi üzerindeki etkileri tartışılır.

TİB-533 Kelâmın Ana Konuları I (3 0 3) (Seçmeli)

Kelâm ilminde bilgi ve varlık anlayışı, akıl-vahiy ilişkisi, müteşabihler ve te'vil problemi, ispat-ı vacip delilleri, ilahî sıfatlar, kelâmullah, rüyetullah, iman amel münasebeti, ilahî irâde, kader ve insan özgürlüğü sorunu, hüsün ve kubuh, hikmet ve illet gibi ulûhiyet meseleleri sistematik bir tarzda ele alınır.

TİB-534 Klasik Kelâm Metinleri I (3 0 3) (Seçmeli)

Öğrencinin kelâm ilminin yöntemini ve İslam inançlarına dair ortaya konan farklı görüşleri klasik metinlere dayalı olarak anlama ve değerlendirebilmesi amacıyla mütekaddimin dönemi Mu'tezilî, Mâtürîdî ve Eş'arî kelâmına ait temel eserlerden bazı bölümler birlikte okunur ve yorumlanır.

TİB-535 Günümüz İnanç Problemleri (3 0 3) (Seçmeli)

Aydınlanma çağı ve sonrasında Batı'da ortaya çıkan pozitivist ve materyalist akımlar karşısında klasik kelâm ilminin savunma ve ispat yöntemlerinin yetersiz kalmasıyla başlayan kelâmda yenilenme hareketleri ve bu hareketlerin günümüz düşüncesine olan yansımaları konu edinilir. Ateizm, sekülerizm ve nübüvvet karşıtı akımlar gibi modern çağın inanç problemlerine verilen cevaplar mezhepler üstü bir bakışla ele alınır.

TİB-536 Kelâm Araştırmalarında Yöntem (3 0 3) (Seçmeli)

Kelâm ilmi ve İslâm mezhepleri hakkında bilimsel yönetime dayalı objektif ve eleştirel araştırma eserleri yazabilmek için gerekli teknikler üzerinde durulur. Konu, amaç ve kapsam belirleme, kaynak tarama, bilgi fişi oluşturma, metin yazımı, kompozisyon oluşturma ve elde edilen sonuçların analizi süreçleri hakkında temel bilgiler aktarılır, kazanımlara dair uygulama yaptırılır.

TİB-537 Kelâmın Ana Konuları II (3 0 3) (Seçmeli)

Vahiy ve peygamberlik, mucize, şefaet, imamet, kıyamet hayatı ve ahiret halleri, ruh, melek, cin, şeytan ve büyü gibi semiyat konuları sistematik bir tarzda ele alınır.

TİB-538 Klasik Kelâm Metinleri II (3 0 3) (Seçmeli)

Müteahhirin döneminde telif edilmiş olan ve kelâm-felsefe-mantık ilişkisini yansıtan Gazzâlî, Râzî, Amidî ve Beyzâvî müelliflere ait temel eserlerden bazı bölümler okunur ve yorumlanır.

TİB-539 Kelâm-Felsefe İlişkisi (3 0 3) (Seçmeli)

Kelâm-felsefe ilişkisinin doğuş ve gelişim süreci, Aristo mantığının benimsenmesi ve felsefî kelâmı doğuran sebepler, mâlum, mevcut ve mâdum, kıdem ve hudus, vücûb, imkân ve imtinâ kavramları çerçevesinde incelenir.

TİB-540 Çağdaş Dinî Akımlar (3 0 3) (Seçmeli)

Modern dönemde İslâm coğrafyasında ortaya çıkan veya farklı sebeplerle yeniden gündeme gelen dinî karakterli grup ve hareketlerin oluşumuna etki eden sosyal, kültürel, siyasal arka plan ile bu grupların teşekkül süreçleri, inanç sistemlerindeki farklılıklar, mensupları, edebiyatları, yayıldıkları bölgeler ve İslam düşüncesine katkıları ele alınır.

TİB-541 Tasavvuf Felsefesi Metinleri I (3 0 3) (Seçmeli)

Dersin temel amacı Tasavvufî felsefe metinlerinin asıl dillerinden okumak suretiyle üslup ve içerikleri hakkında bilgi ve fikir edindirmek, bu metinler aracılığıyla İslam literatürünü tanıyıp günümüz bilimsel araştırmalarıyla karşılaştırarak değerlendirme becerisi kazandırmaktır.

TİB-542 Tasavvuf Felsefesi Metinleri II (3 0 3) (Seçmeli)

Tasavvuf metinleri üzerinden İslam kültürünün klasik kaynakları incelenir. Tasavvufla ilgili felsefî metinlerin telif metodu ve İslam medeniyetine yaptığı katkı ele alınır.

TİB-543 Osmanlı Döneminde Tasavvuf I (3 0 3) (Seçmeli)

Tasavvuf tarihinin önemli bir parçası olan Osmanlı Döneminin XV.-XVII. Yüzyıllar aralığında Tasavvufun klasik kaynakları, Osmanlı düşüncesine tasavvufun etkileri, bu dönemde tasavvufî hareketler ve tarikatlar ele alınır.

TİB-544 Osmanlı Döneminde Tasavvuf II (3 0 3) (Seçmeli)

Tasavvuf tarihinin önemli bir parçası olan Osmanlı Döneminde XVIII. ve XIX. Yüzyıllarda Tasavvufun klasik kaynakları, Osmanlı düşüncesine tasavvufun etkileri, bu dönemde tasavvufî hareketler ve tarikatlar ele alınır.

TİB-545 Tasavvuf Terminolojisi-I (3 0 3) (Seçmeli)

Kendine mahsus bir terminolojisi olan tasavvufun temel kavramlarını ve deyimlerini ele almayı amaçlayan bu ders ile tasavvufun kaynak eserlerinde geçen ıstılahlar akademik düzeyde ele alınır.

TİB-546 Tasavvuf Terminolojisi-II (3 0 3) (Seçmeli)

Tasavvuf klasiklerinde geçen terimler arasındaki anlam farklılıkları ve sufiler arasında yaygınlaşan ifade kalıpları akademik düzeyde işlenir.

TİB-547 Tasavvufta Varlık ve Bilgi-I (3 0 3) (Seçmeli)

Tasavvufun varlık ve bilgi görüşü özellikle Vahdet-i Vücûd ve Vahdet-i Şuhûd anlayışları kapsamında ele alınır.

TİB-548 Tasavvufta Varlık ve Bilgi-II (3 0 3) (Seçmeli)

Tasavvufun varlık ve bilgi anlayışı felsefe ve kelim disiplinleriyle karşılaştırmalı olarak akademik düzeyde ele alınır.

TİB-549 Arap Dili Grameri-I (3 0 3) (Seçmeli)

Arap dili grameri, ileri düzeyde ve klasik gramer kuramları ve terminolojisi de kullanılarak incelenir, Arapça'nın kelime ve cümle yapısını konu edinen iki temel gramer disiplini (nahiv ve sarf) detaylı biçimde ele alınır.

TİB-550 Arap Dili Grameri II (3 0 3) (Seçmeli)

Arap dili grameri, klasik kaynaklar ışığında incelenir, örnek metinler üzerinde gramer tahlilleri yapılır, tasrif, avâmil ve i'rab teorilerinin gramerin temellendirilmesi üzerindeki etkisi açıklanır.

TİB-551 Klasik Arapça Metinler (3 0 3) (Seçmeli)

Bu derste, İslam öncesi dönem dâhil olmak üzere Arapça edebî metinlerin okunması, edebiyatın farklı türlerine ait örneklerin incelenmesi, klasik Arapça'nın temel özelliklerinin görülmesi amaçlanır.

TİB-552 Güncel Arapça Metinler (3 0 3) (Seçmeli)

Güncel Arapça'nın roman, hikâye, şiir gibi edebi türlerinin yanı sıra, özellikle basın dilinin de okunup anlaşılması ve tahlil edilmesini hedefleyen bu derste, örnek metinler üzerinden incelemeler yapılır.

TİB-553 Arap Edebiyatı Tarihi (3 0 3) (Seçmeli)

Bu derste başta Cahiliye ve İslami dönem olmak üzere Arap Dili Edebiyatının geçirdiği aşamalar incelenecek, bu dönemlerin karakteristik özellikleri üzerinde durulacak ve ilgili metinler değerlendirilecektir.

TİB-554 Arap Dili Belagatı-I (3 0 3) (Seçmeli)

Bu derste Arap dilinde kullanılan edebi sanatlar ve bu sanatları ihtiva eden kaynaklar üzerinde durulacaktır. Özellikle Arap Dili Belagatı'nın en çok kullanılan konularını içeren Beyan ilminden bahsedilecektir.

TİB-555 Arap Dili Belagatı-II (3 0 3) (Seçmeli)

Bu derste Arap dilinde kullanılan edebi sanatlar ve bu sanatları ihtiva eden kaynaklar üzerinde durulacaktır. Özellikle de Meani ve Bedi sanatları incelenecektir.

TİB-556 Arap Dili Ekolleri (3 0 3) (Seçmeli)

Bu derste, yaşadıkları bilgi havzalarının farklılığı sebebiyle gramer konularını tesbit ve usul konusunda birbirinden ayrılmış olan dil okulları ve bunların temsilcileri incelenecektir.

TİB-557 Kıraat İlmi ve Tarihi-I (3 0 3) (Seçmeli)

Kıraat ilmi geleneksel İslami ilimler algısında Kur'ân nazmıyla doğrudan ilişkisi gereği en önemli ilimlerden biri olarak telakki edilir. Dolayısıyla doğuşu, gelişim süreci, bu sürece yön veren ilimleşme tarihi, bu çerçevede teşekkül eden literatüre özgü kavram ve tasnif çerçevesi bu algıya paralel şekillenmiştir. Dolayısıyla alanda çalışma yapacak her araştırmacı için ilgili alanın ilimleşme sürecinin kendine özgü tarihsel dinamiklerini bilmek önem arz etmektedir. Bu bağlamda süreç itibarıyla yeni bir

tasnif mantığının şekillenmeye başladığı İbn Mücahid ve sonrasında Mekki b. Ebî Talib'e kadar geçen bir asırlık süreç önemli bir dönüm noktasıdır. Dolayısıyla ilk yarıyılıda yer verilen bu derste ilgili tarihi süreç başlangıcından itibaren bu önemli dönüm noktasına kadar ele alınacaktır.

TİB-558 Kıraat İlimi ve Tarihi-II (3 0 3) (Seçmeli)

Daha önceki dönemde Mekki b. Ebî Talib'e kadar ele alınan Kıraat'ın ilimleşme süreci, bu tarihi kesitten sonra İbn Cezerî ile birlikte zirvesine vasil olan yeni bir kavramsallaşma ve tasnif süreci yaşamıştır. Bu gün itibariyle ilgili ilim dalına zemin teşkil eden bilimsel çerçeve de bu dönemin ürünüdür. Dolayısıyla bu önemli süreç, öncesine nazaran farklılıkları ve sonrasına etkileri bağlamında alanda çalışacak her araştırmacı tarafından özenle ele alınması ve değerlendirilmesi gereken bir tarihi kesite denk düşmektedir.

TİB-559 Geleneksel Kıraat Algısına Yönelik Tenkitler (3 0 3) (Seçmeli)

Kıraat ilmi geleneksel İslami ilimler algısında Kur'an nazmıyla doğrudan ilişkisi gereği en önemli ilimlerden biri olarak telakki edilir. Dolayısıyla doğuşu, gelişim süreci, bu sürece yön veren ilimleşme tarihi, bu çerçevede teşekkül eden literatüre özgü kavram ve tasnif çerçevesi bu algıya paralel şekillenmiştir. Ancak alana ilişkin son dönemde yapılan nitelikli bilimsel araştırmalarda ilgili kavram ve tasnif çerçevesinde alanın kendine özgü hususiyetlerinin kamilen anlaşılmasının önünde engel teşkil eden bazı problemler tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu problemlere yönelen akademik bir bakış açının amaç edinildiği böylesi bir bilimsel çerçeve ilgili farklılıklar bağlamında gündeme getirilen pek çok eleştiriye de nitelikli cevaplar üretme zeminini sağlayacaktır.

TİB-560 Kıraat İmamları ve Usulleri-I (3 0 3) (Seçmeli)

Kıraat ilmi tarihi açısından "Kıraat İmamları" dönemi hususi bir önemi haizdir. Nitekim kıraat imamları olarak tarihe mal olmuş ilgili uzmanlar, bu ilim bağlamında Tabi'in ve Etbau't-Tabi'in dönemlerinde Müslümanların yaşadığı büyük şehirlerdeki konu özelindeki en önemli bilginlerdir. Ayrıca bu uzmanların kıraat birikimlerini sahih isnatlarla Kurrâ Sahabe'nin tedrisatından geçmiş tabiinin büyüklerinden almış olmaları ilgili farklılıkların meşruiyeti bağlamında çok önemli bir husustur. Kimi Hz. Peygamber'in bizzat öğretimine istinad eden kimi de Hz. Peygamber'in konu özelinde ön gördüğü ruhsat çerçevesinde teşekkül etmiş Kur'anın bazı lafızlarının farklı telaffuzlarını konu edinen bu farklılıkların otantik vecihlerine uygun olarak sonraki nesillere aktarılmasındaki en önemli halkayı da ifade eden kıraat imamlarının, gerek kendi usulleri gerekse bizzat yetiştirdikleri başat öğrencilerinin yani ravilerinin usulleri hem kıraat ilmi tarihi açısından hem de kıraat tedrisatı açısından ihmal edilemeyecek bir alandır. Nitekim bu hususiyetlerine binaen dönemden itibaren kıraat imamları ve usulleri özel tasniflere konu edilmiştir. İlk dönem itibariyle bu tasnif biçimlerinden yedili tasnifin orijinal adıyla kıraat'ı-seba imamlarının ve ravilerinin usulleri incelenecektir.

TİB-561 Kıraat İmamları ve Usulleri-II (3 0 3) (Seçmeli)

Birinci yarıyılıda yer alan aynı başlık altında ele alınan kıraat imamları ve usullerine ilişkin yedili tasnifin süreç itibariyle gelişen boyutunu teşkil eden onlu sistem orijinal adıyla kıraat'ı-aşera sistematığı ve bu sistematik dahilinde yedi imama ilave edilen üç imam ve ravilerinin usulleri mümkün olduğunca mukayeseli bir bakış açısıyla ele alınacaktır. Böylece iki dönemde de dersi alan her öğrenciye, kıraat ilmine temel teşkil eden kıraat imam ve ravilerinin kendine has usullerine dair bütünlüklü ve mukayese imkanı tanıyan bir akademik perspektif kazandırılmış olacaktır.

TİB-562 Kıraat İlminin Temel Kaynakları (3 0 3) (Seçmeli)

Kıraat ilmi Kur'an'ın otantikliğiyle doğrudan ilişkisi bağlamında özel öneme ve ilgiye konu edilmiş bir alandır. Alanın Kur'an nazımının otantikliğini merkeze alan ilimleşme süreci, ilgili bilim dalına özgü kavramsal yapıyı ve tasnif çerçevesini yüzyıllar ötesine taşıyan literatüre başka bir ifadeyle alanın temel kaynak eserlerine hususi bir nitelik kazandırmaktadır. Ancak bu hususi niteliğin bilimsel anlamda da teyidi ilgili temel eserlerin her birinin kendi özgü hususiyetlerinin analizine bağlı görünmektedir. Dolayısıyla kıraat biliminin temel çerçevesini ve içeriğini belirleyen bu eserlerin özel akademik bir ilgiye konu edinilmesi önem arz etmektedir.

TİB-563 Kıraat Tedrisatı Tarihi ve Usulleri (3 0 3) (Seçmeli)

Kur'ân nazımının otantikliğiyle doğrudan ilişkisi bağlamında özel öneme ve ilgiye konu olan kıraat ilmi, kitabi bir ilim olduğu kadar Kur'ân'ın tilavet düzeyiyle de doğrudan ilişkisi sadedinde şifâhi bir geleneğe de sahiptir. Bu gelenek Hz. Peygamber'in Kur'ân tilaveti temelinde teşekkül ettiğinden hususi bir önemi haizdir. Süreç içerisinde bu şifahi gelenek de ilmi bir çerçeve kazanmış, bu meyanda ilgili çerçeveyi özel bir tedrisatın konusu haline getiren ekoller ve bu ekollere özgü usul ve metodolojiler teşekkül etmiştir. Her bir ekolün bu özel eğitimde temel aldığı yazılı kaynaklar da söz konusudur. Dolayısıyla bu özel öğretim yöntemleri birikimi kıraat bilimine ilişkin akademik bir çerçevede asla ihmal edilemeyecek bir yere ve öneme sahiptir.